

(3)
 Controversia inter Patres Dominicanos, et Societatis Jesu. Quod huiusmodi est. An danda sit aliqua praedeterminatio Dei, et motio physica, adeo efficaciter determinans voluntatem nostram, ut illi existenti voluntas nec dissentire possit, nec illam abijcere.

Patres Dominicani auctores sunt, quandam hae in re praevientem determinationem, seu physicam praemotionem ita necessariam esse, ut absq; ea voluntas nec operari, nec ad actum ullo modo determinare se possit, nec illi positive resistere, aut dissentire, aut eam abijcere. Quam praemotionem, et physicam determinationem aux.^m ipsi efficaci vocant. Hinc autem effici illud volunt, fieri non posse, ut e duobus hominibus aequali aux.^m physico, et aequali praemotione habentibus unus ad Deum converteretur, alter non item.

Patres Societatis facile concedunt illi quidem humanam vol.^{em} a Deo moveri, ac trahi gra praeviente et aux.^o efficaci, sed physicam hanc praemotionem, seu praedeterminationem, adeo esse efficacem, ut illi volunt dissentire non possit, nec eam abijcere si velit, non admittunt. Immo ea sacris literis Conciliorum decretis, sanctorum Patrum dictis, tot Scholasticorum Doctorum, tria minime consentaneam, ac multarum opinionem forem esse contendunt, a vera Theologia vehementer abhorrentium.

Ex sacris litteris

1.º igitur eam sextam sacris literis non congruere sic ostendunt. Matth. xci. dicitur. Si in Tyro, et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cinere, et cilicio poenitentiam egissent. Quo loco ita urgent. Si Christi verbis fides adhibenda est, quod nemo Catholicus abnuet, iam Tyri, et Sidonij, si quae Christus miracula patravisset apud Capharnaicas, ea apud se facta viderent, non modo a suis scelibus per poenitentiam resipiscere potuissent, sed se ipsa et resipiscunt: ergo ad resipiscendum physica hae praedeterminatio necess.^a non est. Nam si hae resipiscunt, Christi verba vera non erunt, Non enim illi (quamvis apud eos illae virtutes, ac signa facta fuissent, aut poenitentiam agere, aut ad Deum se convertere potuissent, ne dum se ipsa converterent nisi physica hae praedeterminatio auerissent. Quare non idcirco poenitentiam egissent Tyri, et Sidonij, quia virtutes, et signa apud eos facta fuissent, quod Christus dixit, sed quia physicam hanc praedeterminationem a Deo auerissent, quod Christus non dixit. Et sane eleganter S. August. lib. de bono persever. cap. ix. hunc locum explicans: ubi inquit, Tyrii relictis sunt, et Sidonij, qui et credere potuerunt, si mira illa signa viderent. Et infra, cum malta de Judaeis ex caecatione dixisset, hae eleganter adiungit: Non enim sic excacati oculi, nec sic induratum cor Tyriorum, et Sidoniorum, quoniam crediderunt, si qualia viderent ibi, signa viderent, sed nec illis spiritus, quod poterant credere. Jam vero si Tyrii Sidonijque viderent illa

Si uirtutibus à suis sceleribus non requirunt, nisi phjia hæc prædeterminat. à Deo promoti, et
in promoti non sunt, et qua promoti à Deo uiri illi Chorozaim, et Bethaida, prout dubio pœ-
nam egent, quæ causa erat aut Christus tam aenter in eos incheretur: tam seure exemplo
cum, ac Sydoniorum adducto, qui ipsæ quibus illi phjia prædeterminat. auxilijs indignis sua
pharnais, et hinc alijs perstaciam exprobat. Nihil omnino causa fuisse fatendum est, si hæc phjia
prædeterminat. opus erat, quam neq. eos in sua pot. habuim Theologia uentis, neq. hæc à Deo præ-
fuisse, ipsa eorum in sceleribus obduratio declarauit. Et tñ Mattheo auctore didicimus, eos graui
Christi adducto Syrioz, et Sydonior, exemplo obiurgare. Tunc coepit (inquit Matth.) exprobrare uir-
tibus in quibus facta sunt plurima uirtutes eius, quia non egent pœnitentiâ. Immo eodẽ passu
iniuste erunt omnes Dei querelæ, atq. obiurgationes, quæ in sacris Cris tam crebra sunt. Proverb.
Vocauit, et tenuit. Isaiâ 5. Quid ultra debui facere Vineæ meæ, et non feci? Ezechiel 3. Ma-
25. Quoties uolui congregare filios tuos. Ad Rom. 2. et alijs secentis in locis. Nam si phjia hæc
terminatio ad accipiendũ nec. erat, tamq. Deus illis denegauerat, quis esse poterat diuinis quæ-
lous? quam Deus iustam illos accusandi tam arripiebat? Nullam cense iustam Præs Dominicanæ
accusationis causã afferent, si in sua phjia prædeterminationis opinione persistant. Cum illis ab
Deo respondere possent se hæc phjia prædeterminat. destitutos, quantumuis alijs signis excitarentur
suis sceleribus accipere non posse: eam uero prædeterminat. si acciperent, quæ in ipsorum pot. non
erent, illico pœnitentiam acturos. Neq. hæc horum excusatione omnino illa diuinarũ querelaz in-
ueret.

Ad hæc Jois io. Thomas incredulo se ipse Christus ostendens ait. Quia uidisti me Thomas credidisti, ecce Thomas
ui miraculi congrue proponi uidere dr. Quod si phjia illius promotionis uirtus uol. ad credendũ fuit
set, Thomas certe non ad inspectionẽ tantum miraculi, sed ad phjiam prædeterminat. fidem Thomæ actualit.
Christus, ac dixisset. Non quia uidisti me Thomas credidisti, sed quia promotus cum uisione fuidi, aut
quando uidisti me Thomas credidisti. Deniq. ut rileantur cetera Cæli. is. scriptũ est; Deus ab initio
stituit hominem, et reliquit eum in manu consilij sui. Et infra proponit tibi ignem, et aquã, ad quã
uolens porrige manum tuam. quæ uerba sic expendenda sunt si Deus omnes actiones ita prædeterminat
ut huic prædeterminationi uoluntas resistere nequeat, certe non reliquit hominem in manu Consilij sui
nec deũ potest ad quodcumq. uolens homo, sed ad quodcumq. uolens, ac prædeterminauerit se Deus, por-
rige manum tuam: ad hoc enim dumtaxat manum porrigere potes. Nos uero his atq. alijs sacraz Cæli
Simonijs, quæ alibi ferius attulimus, prætermittis, ad Concilia gradũ faciamus.

De Concilijs

2.º Ca. sentia pugnat cum sacrosanctis Concilijs decretis, et potissimũ Tridentini. Etenim Tridentinũ sess. 6. cap. 1.
UGR Biblioteca Universitaria

um ipso capitis initio nec^{tem} gra^m Guenientis, ut peccator conuertatur propius, deinde uoluntatem
 libere consentire uocationi diuina dicitur illis uerbis eadem gra^m libere amentendo, demum explicat
 modum quo libera uoluntas gra^m prehabetur per illuminationem spūs s^{ti} et inspirationē, quā recipit as-
 sentitur. Nimirum ut diuina uocationi cooperetur, non solum recipiendo, sed et agendo, non actione so-
 lum spontanea, quod Caluinus, et Hegetius admittunt sed et libera, atq; eo modo libera quo potest ob in-
 trinsecā libertatē, non tñ suspendere consenti et non consentire, sed dissentire quoq; et inspirationē
 abijcere. Haec enim habet, ut tangente deo cor hoīs per spūs s^{ti} illuminationē, neq; homo ipse ni-
 hil omnino agat inspirationē illam recipiens quippe qui illam et abijcere pot. Ergo si physia illa
 imotione, et p^{re}determinatē ita uoluntas ad consentiū determinatur, ut nō possit nō consentire: fal-
 sū erit posse uoluntatem non consentire, et inspirationē abijcere, dum consentit, id uerō si uerum
 sit, uet hae oīs definitiōe Concilij, quae et de fide, atq; ita Concilio placuit, ut ad finē capitis
 ultimi eiusdem sens^{us} haec addiderit: Post hanc Catholicā de iustificatiōe doctrinā, quam nisi quisq;
 fideliter, firmiterq; accipere, iustificari non poterit, placuit sanctae Synodo hos canones subiun-
 gere, ut omnes sciant non solum quid tenere, et sequi, sed et quid uitare, et fugere debeant. Quae uē
 ita sint, omnes et Dominicani Praes eam ut Catholicā doctrinā tenere fidelit^{er}, firmiterq; accipere, ac-
 riri uelint; iustificari non posse, concedere oīno debent, eam inquam, quae doceat lib^m arb^m inspira-
 tionem Dei, quam habet, abijcere posse; qdēq; eam intrinsecā uitare, et fugere debent, quae affirmet
 lib^m arb^m Deo actu excitanti, atq; uocanti non posse dissentire, si uelit; hoc n. Cone^m eadem sens^{us} con. 4.
 definit his uerbis. Si quis dixerit lib^m hoīs arb^m à Deo motū, et excitatū nihil cooperari amentien-
 do Deo excitanti, atq; uocanti, quod ad obtinendā iustificatiōis grām se disponat, ac p^{ro}paret,
 neq; posse dissentire si uelit, sed uelut inanime quoddam nihil omnino agere mereq; passue
 re habere, anathema sit. Animaduertant igitur ubi Cone^m definire lib^m arb^m active coopera-
 ri Deo excitanti, atq; uocanti ipsamq; à Deo motū, et excitatū posse dissentire si uelit, et p^{ro}-
 ceera ex hae diffinitione habeant lib^m arb^m ita actu uocationi consentire, ut eo ipso temp^{or}e
 quo actu consentit, dissentire possit, et uocationi abijcere si uelit. Ut multis doctrinis ueris
 uise optimo mirum uideatur viros Catholicā religionē profrentes, post hanc Indenari defi-
 nitiōne ad hae p^{ro}tyam isam p^{re}determinat^m cui uot^{us} dissentire nequeat, publice p^{ro}gnare
 auctos esse, eam de iustificatiōe doctrinā impugnare, quam idem Cone^m cap. ult^o generatim
 sub anathemate definitē Catholicā esse, atq; ea fidei nostrae ueritatē, Dei ac Iesu Christi glo-
 riam illustrari. At respondebunt aliqui, Cone^m his locis loqui in sensu diuiso, non in sensu con-
 p^oposito, contraria uero sensū auctores loqui in sensu conp^oposito. sed mirandū profecto est doctis
 ueris hanc solutionem in mentem uenire. Nam Cone^m loqui in sensu conp^oposito tam apertum

et darum est quam quod clauimus. Jam quia Concilium habuit librum arbitrii motu et excitatu a Deo, inspirationem recipiens, hoc est et receptam Dei excitatione, ac motionem, et inspiratione, quam recipere uel admittere, uel abijcere, quod sensum compositum efficit; cum quia haec uoces (dissentire, et abijcere) Concilium usurpat ex propria sua notione sensum compositum inuoluit, nemo enim non uocanti dissentit, sed uocanti, nemo abijcit, quod non habet, aut sibi ab alio non offertur, sed quod habet, aut offertur. Immo pugnantia loquuntur, qui propositionem Concilij in sensu diuiso uera esse contendunt. Concordantur. Tres Dominici. Nam si uoluntas ponatur absque hoc auxilio, et motione, qui dici potest dissentire, atque auxilium abijcere? Certe quamuis uere dicatur homo non conuerti, quando actu non conuertitur; tamen nullo modo dici potest dissentire, atque auxilium abijcere. Denique si propositio Concilij in sensu diuiso uera est, haec erit uera. Potum resistere uoluntati Dei quam omnes Catholici tamquam haereticam atque illi uerbis Apostoli; uoluntati eius quis resistet? Daesarianam uento auertantur, et nihilominus in sensu diuiso fieri potest, et non sit id quod uult Deus, si ponamus Deum id non uelle, et uolentem eius a se uolita seruamus, est efficere sensum diuisum. Quare si propositio haec: Potum resistere uoluntati Dei, non potest haereticam sententia est, pugnat enim cum uerbis Apostoli, quae uel huius uocis resistere sensum compositum includunt, haec quoque propositio non potest dissentire motioni Dei, uel non potest eam abijcere qualis habenda est aliorum est iudicium, nobis uere definitioni Concilij manifeste repugnant uidentur, quae uel uocis dissentire et abijcere) aequae ac uox (resistere) sensum compositum inuoluit, diuisum excludit. Atque id ipsum ex actis eisdem Concilij patet et liquido constat, ubi Patrum plurimi dissentitionis uerbis noscitur suffragantur, ut uidere est in peculiari scripto, quod haec de re cum hoc memoriali exhibemus.

Ad haec Joannes a Bononia Canonius Louaniensis lib. de Pdest. par. 2. de lib. arb. fol. 103. in edita Louaniensi anno 1555. cum quorundam Catholicorum interpretatione illius loci Tridentinae Synodi actulisset, haec scribit. Ceterum quia non desunt modo haec quamuis omni pietate praediti aliorum libere hanc ament, dum iustificamur quam nos sentientes, ac ideo huius Decretum Concilij etiam non doctrinam obscurare quodammodo conari uidentur, dum dicunt hominem habere libertatem arbitrii, ac excitationi, admonitionisq. diuina resistere posse, sed ipsi inspirationibus, atque monitionibus supportis nullum resistere arbitrii. Obscurare autem dixi, quoniam ex dictis P. mi. Sni Hier. mi. a Bononia Sedis Apostolica Nuntij dignissimi, nec non Archiepi Comsari professoris Theologiae peritioris atque sacri Palatii Magistri eximij apud Carolu Imperatore V. cognomenis maximam resistere eandem opinionem in sancta Tridentina Synodo fuisse summo diligentia a Patribus discussam, et minus probabilem optimo iure percipi reiecitam. Haec ille.

Postremo Concilium Senonense in decreto is. fidei uera Lutheranos haec habet. Regn. lib. arb. uocis diuinam excludimus propterea quam, quod illi (haereticis dicitur) falso toties imponere non uentum

atq; hoc fumo credulorum oculos perstringere: Sed iuxta scripturam eo extendimus, ut voluntas humana
 misericordiae praeuenientis aux. suffulta, et interiore quodam, et oculos secretionis inspirationis
 afflatu contacta se se conuertat in Deum, Deo appropinquet, et ad ueram illam gratiam se preparat
 quae tandem accepta sit ad uitam eternam. Neque in tanta gra. nec. libero prauidiat
 arb. cum illa semper sit in promptu. Nec denique tale sit humori, dei trahenti aux. ui
 uendi ad prompt. Haec Cone. Senonense. Quibus ad nostram sententiam nihil aptius. Fodit gra
 uere Cone. quoties n. dñs uoluit congregare filios Hierusalem sicut gallina congregat pullos
 suos sub alas, et noluerunt frustra centi Stephanas Iudaeos dura ceruicis, et in circumuicti cordis
 argueret, qui semper spiritui s. resistebant. Frustra Paulus Thessaloniceos admoneret qm se
 extinguere, si diuinis inspirationibus inuitabiliter caperentur. ~~Et~~ Inabit quidem Deus, sed
 in eius odorem uerrimus, non ui non uenit captamur. Haecenus Cone. Senonense. Cui memore
 noxiã quid omnes auctoritate conciliat, cum eorum, et Cleri totius prouinciae, qui Synodo
 interueniunt multitudine, cum et Parisiensis Academia, q. ea tempestate florabat ut uim max.
 uignis eruditio, et doctrina. Celebrata est enim Parisijs celeberrimo Doctoru uiroru totius fe
 ci Galliae conuentu. Captum anno dñi 1527. perfectu anno 1529. Clemente vij. Pontif. max.
 Pontificatus eius anno 9.º grande Officio Card. Antonio a Quat Archiepo Senonense, Galliaru, et
 Germania primata, Janua Cancellario. ut a ueritate non aberret, quisquis non unius Louua
 iae, sed totius fere Galliarum regni fidem hac synodo declarata, testatamq; huic nostrae sententiae sup
 pogan pronunciet. Nos ad sanctoru Patru testimonia ueniamus.

Ex Patribus

3.º Haec Patru Dominicanor opinio discrepat a edmeni Patru sententia. In primis d. Aug. cuius haec
 in re ex Coelestini Papa Epist. ad Epos Galliae (habetur tomo 7. operu Aug. 7.º grauiss. est
 debet auctoritas. Is plurimis in locis sententiam nostram amplectens est, quae oia refert hoc loco sup.
 Tamen, cum inferiore alia disp. attulerimus, ut in lib. de qu. et lib. cap. 34. Cuius loci uerba
 ipsa experire uideatur Cone. dñi. Vbi Aug. explicans donu uocationis, qd. ad est in nra pot.
 tate. Nemo inquit habet in potate quod ei ueniat in mentē (per uocationem It.) sed consentire
 uel dissentire proprie uol. est. Et post pauca. Profecto et ipsum uelle credere Deus operatur
 in homine, et in omnibus misericordia eius praeuenit nos. Consentire aut uocationi dei, uel ab
 eo dissentire proprie uoluntatis est. Et lib. de praedest. 15.º cap. 5. Non quia credere uel ad cre
 dere non est in arb. uol. humana. Et lib. 83. questionu q. 60. haec. Et quonia nec uelle quisqua
 pot. nisi admonitus, et uocatus hae intinseus, ubi nullus horum uidet, siue extrinseus q. sermones
 sonanti, aut per alia signa uisibilia efficitur, ut et ipsa uelle Deus operetur in nobis q. uocat.

scite ut primus uerbis dixerat) et addit: Ad illam n. coenam quam dicit dñs in Euang. preparatam, non
omnes qui uocati sunt, uenire aduerunt, neq. illi qui uenerunt, uenire possunt, nisi uocarentur. Cuius
ut Aug. uocationi, cui aliqui conuenerunt, alios non conuenire, ac cum huius q. 60. meminissent
lib. i. retract. c. 26. nihilq. horum retractauerunt, iudicium euidens est, hanc quam nos sequimur, ueram
fuisse ac germanam Aug. sententiam. Sed suppetunt alia non minus clara eiusdem testimonia. Idem lib. i.
Simplian. q. 2. Nemo itaq. credit non uocatus, sed non omnis credit uocatus. Quod aut. de uocatione sermo
sit, quare ipse credere potuerunt, aperte constat ex ijs, quae subiicit et exemplo Esau, de quo ait. Ho-
it ergo Esau, et non uenit, sed si uoluisset, et uenisset Dei aduersione peruenisset, qui et et uelle, et
uolere uocando probaret. Et infra. Si uocatio ista est effectiua bonae uol. is, ut omnis eam uocatus
sequatur, quomodo uerum erit, multi uocati, pauci uero electi? Eodem fere lib. de dono pers. c. 11.
omnibus illis lois, in quibus e duobus aequali uocatione uocatis, alterum ait conuerti, alterum non ita.
Nam eo ipso, quod alter uerit, uerit Aug. cum, qui conuertitur, diuina uocationi, et aux. praeuenien-
ti resistere potuisse. ut lib. 83. qq. q. 60., et lib. 12. de ciuit. cap. 6. lib. de praedest. et gra. cap. 15. et
plurimis alijs in lois, quorum pluraq. infra referemus, alia uberius desiderant tractatione. Tandem
hic dicimus uniuersos Complutensis Academiae profensores opinionioni nostrae tanq. uerae ac germanae Aug.
sententiae subscripsisse, quod suum ipsi suffragium litteris siue consignatum apud Pontificum Hispaniae His-
paniam exhibere uoluerunt, quas nos litterarum, publicum exemplum habemus.

Ad Aug. testimonia addunt alia plurimos Patrum, ut Clement. Papa Epist. 3. decretali de off. sa-
dotis, cuius haec sunt. Si quis sane audiens sermonem ueri prophetae, uelit aut nolit recipere, et
amplecti onus eius, id est mandata uita, in sua habet potate, liberi n. sumus arbitrij, nam si hoc
ut uidentes ea iam non haberent in sua potate aliud facere, quam audierant, uis erat quoddam
quam liberum non erit ad aliam migrare sententiam. Et paulo inferius. Nunc quia, liberum est animo, in quo
uelit partem declinare iudicium suum, et quam probauerit uiam eligere esse quae uerba manifeste
sententiam hanc determinat. Sed unum eliminant, quae cum uol. is resistere non possit. Ad uocationem ueni-
phetae, eiusq. uocationi. Aug. ead. ratio est de quate gra. praeueniente est.

Gen. qui et agens de actibus bonis, et supernaturalibus lib. 4. aduersus haereses cap. 71. Gloria, inquit, et honor
omni operanti bonum. Dedit ergo Deus bonum quemadmodum et aptus restituitur, et qui operantur
illud, gloriam, et honorem percipient, quoniam operati sunt bonum, cum possunt non operari; hi autem
qui illud non operantur, iudicium iustum recipient Dei, quoniam non sunt operati bonum, cum pos-
sunt operari illud.

Chrysost. homil. 19. in Eccl. sub initium, cum de Deo loqueretur ait, Ipse quae sua sunt, uia pro sua misericordia
uia semper exhibet, et sciens abscondita in profundo mentis, et arcana locatur, laudat, consilium, conatur

nostros malos reprimit, et necessitatem usq[ue] non imponit, sed congruis remedijs apponit totu[m] inu[er]s[um] in operantis Int[er]ia dimittit. Eiusdem sunt illa homil. 22. in Gen. Verum quia in n[ost]ra vot[is] ^{re} totu[m] res. Similia homil. 42. ad pop. et alijs.

Cyroll. lib. ii. in Joan. cap. 21. Cum multa de Iuda proditore dixisset, haec addidit. Si proditor ac-
quato alijs discipulis Salvatoris aux[ilium] non habuisset, frustra haec in nobis dicerentur; n[on] autem
non minus quam ceteri divina gra[ti]a agebatur, sed suo ignis iudicio in profundu[m] perditionis de-
lapsus sit, quomodo it[er]um non servavit eum de[us], qui suum patrocinium ei praestitit, qui quidam
ad ferenda[m] opem illi attinere servavit homine[m], nisi ultro in perditione inilueret. E[ss]e igitur
in alijs effulit, servavitq[ue] omnes, qui cooperantem ei voluntate[m] tradiderunt, si n[on] salutis n[ost]rae
modus disponitur est. Ponit ergo Cyroll. et aequales gra[ti]as, quibus quantum erat, ex se se de[us]
omnes servabat, et hinc gra[ti]as non determinasse efficaciter vot[is] alio[rum] Ap[osto]lo[rum] ut vot[is] ^{semel} Iuda
non determinavit, ac deniq[ue] eodem gra[ti]a abiq[ue] hac p[ro]p[ri]a dei promotione Iuda restituit, ceteros
nos conservare.

Ambrosij, sive Properi lib. 2. de vocat. gentiu[m] cap. 4. Quod no[n] pot[est], inquit, nisi cooperante p[ro]p[ri]a
dei fieri, eorum meritis deputetur, quorum id potuit voluntate non fieri.

Damasceni lib. i. de fide cap. iv. si antiquiorem versione[m] sequamur. Nam ipse, inquit (Deus videt)
omnia quae non in nostra potestate sunt, praescientia p[ro]determinavit, ubi Graeca vox
ip[s]e p[ro]determinare signat. Et lib. 2. cap. 20. Illud quidem scire videtur deum o[mn]ia quidem
praescire, sed non o[mn]ia praescribere, praescit n[on] ea et, quae in n[ost]ra potestate atq[ue] arb[itr]io n[ost]ra sunt; ac
no[n] v[er]o ea praescribit, nec n[ost]ra vitia admitti vult, nec vicia virtuti vim affert. D. vero Non.
i. par. q. 23. art. i. arg. i. antiquam versionem sequutus ita refert. Omnia quidem praescognovit
deus, non aut[em] o[mn]ia p[ro]determinat, praescognovit enim ea, quae in nobis sunt, no[n] aut[em] p[ro]deter-
minat; atq[ue] eadem Graeca vox hinc fauet versioni.

Arisei. in illa Math. c. b. fiat voluntas tua ament hominem. Ideo non cogi a deo, quia et volunta-
ti iustitiae dei resistere no[n] potuit, pot[est] resistere voluntati, qua ei deus misericordia[m] confert. Dein
de obijit sibi, Paulu[m] saltem videri coacti a voluntate dei, respondit no[n] ita esse, quia et sic per-
sumus, voluntas et[er]na erat libera, ut resistere si vellent. Idem ipse lib. de concordia p[ro]p[ri]a, et lib. arb[itr]io.
c. 2. his verbis. Quaedam praescrita, et p[ro]destinata non evadunt necessitate, quae p[ro]cedit a deo, et fa-
cit, sed ea quae rem sequuntur sub diximus. Non n[on] ea deus quamvis p[ro]destinat facit voluntate[m]
cogendo, aut vol[untate] resistendo, sed in sua illa pot[estate] dimittendo. Similia ille multis locis; atq[ue] alijs p[ro]p[ri]a

multi s. lres, quos breuitati subteremus.

Ex D. Thom.

4°. Dissentit à vniuersi Scholasticorū sententia, et in primis s. Thom. i. 2. q. 10. a. 4. qui haec habet. Quia igitur voluntas est actuum principum non determinatum ad unum, sed indifferentem se habens ad multa, sic deus ipsam mouet, quod non ex necessitate ad unum determinat, sed remanet motus eius contingens et non necessarius nisi in his ad quae natura mouetur. Et q. 9. ar. 6. ad 3^m. sine uniuersali motione homo non potest aliquid uelle, sed homo per rationem determinat se ad uolendum hoc uel illud, quod est uere bonum, uel apparet bonum.

Hec nobis offit, quod adiungit. sed tñ inuoluū specialit̄ deus mouet aliquos ad aliquid determinate uolendum, quod est bonum, sicut in his quos mouet per gratiam. Id n. explicandum est de speciali motione per inspirationes supernates habitus, atq. et animi affectiones ad gratiam praeuenientem pertinentes, de quibus inferius late ex Patribus 2. 2. q. 174. art. 1. Vbi praeter prophetiam dminationis, duplici d. Thom. constituit prophetiam praedest. vnam, qua reuelatur prophetae quod deus praedestinauerit: praesentia altera, q. a deo priori praedest. prophetia diuina distinguitur quia per eam non reuelatur prophetae aliquid praedestinati, seu praedestinati a deo, sed praesentia tñ. Ac prima ait d. Thom. de actibus, qui non sunt in nobis: secunda uero de iis qua fiunt per lib. arbit. Ergo conuenit Thomae deum non praedeterminare actus nostri liberi arbitrij, cum ex hisce non sint, quae non sunt in nobis. Ipsum loquentem audiamus: Alio modo cognosuit deus aliqua in se ipsis, uelut fiendo ab ipso, et horum est prophetia praedestinationis, quia sicut Damascenū deus praedestinat ea, quae non sunt in nobis, uel ut fienda per lib. arbit. hōis et sic est prophetia praesentia, quae pot. esse bonorum, uel malorum. Et q. 3. de pot. ar. 7. ad 13. argm. Voluntas dñi habere dominium sui actus, non per exclusionem causa prima, sed quia ea prima non ita agit in voluntate, ut ea de necessitate ad unum determinet, sicut determinat naturā, et ideo determinatio actus relinquatur in pot. uolentis, et uolentis ergo d. Tho. determinatione ad unum soli uolenti, et ea delegat prima causa, quia si deus uolentem determinaret, necessitate inferret. His simillima docuit p. p. q. 41. ar. 2. Cum uolens inquit et natura in hoc differunt in causando, quia natura determinata est ad unum, et infra: Coram uolente principium est, quod potunt sic uel aliter esse: eorum autem quae nec potunt, nisi sic esse, principium natura est 3. con. Gen. c. 90. sub finem, Damascenū exponens ea quae sunt in nobis diuina determinationi dicit non esse subiecta, quia si nec accipientia, ut prima p. p. q. 23. ar. 1. ad 1. quo loco Damascenū dixerat praedeterminat, impotente nec notare: sicut est in rebus naturalibus, quae sunt praedeterminata ad unum. Eodem lib. de Gen. et Praedest. i. p. q. 19. ar. 2. et sequentis alijs in locis.

86

Item colligitur ex multis d. Thomae principiis, quae nullo pacto cum praedicta physica Determinatione cohererent. Nam si huiusmodi Emotionem antecedente, qua uolunt isi eas omnes liberas, et contingentes Emouet à Deo ad suos effectus, d. Thom. agnouisset, nihil laboraret in explicando, quae ratione infallibilis in Deo sit scientia futurorum contingentiū, si haec efficaci uoluntate, Definiret. Nec ad coherens est explicata.

Itaque si eadem Determinationes efficaces annotaret, non distingueret diuina uol. ex Damasceno 2. de fide c. 29. in antecedente, et consequente, ut fecit 1. 2. q. 19. art. 6. ad 1. et 2. dist. 7. q. 1. art. 1. et pariter alias. Nam uoluntas antecedens, quam docet posse non impleri, quia non fertur in effectum cum omnibus circumstantiis coherere, non potest cum huiusmodi praedeterminata efficaci, uel semper, et infallibiliter determinatus effectus adherere. Nec erat cur praemissa distinctione actum uoluntatis in primū, et sequentes doceret uol. nostram in 1. actu moueri à Deo, in reliquis uero mouere se ipsam. Ita 1. 2. q. 9. art. 3. et 4. et q. 111. art. 2. et q. 109. art. 2. ad 1. et alibi saepe. Nam posita aduersarij promotione uol. non solum ad 1. sed ad oēs actus reliquos mouetur à Deo, nec unquam se ipsa determinat, sed semper Determinatur à Deo.

Ad haec 3. con. Genes c. 70. minime dicitur eundem effectum produci tū à Deo, tum ab inferiori agente uel ab utroque immediate. Nam media erit illa Determinatio, ratione cuius Deus immediate ageret in tām inferiorem, potius quam in effectum, Nec Genes in 2. dist. 1. q. 1. art. 4. corp. et ad 3. locum eandem met actionem promanare à 1. 2. et 3. Determinare potius, quam Determinari à 1. Et 1. uel Gen. c. 66. ratione 1. ubi haec habet secunda agentia sunt quasi particulantes, et Determinantes actionem primi agentis.

Denique q. 6. uel art. 3. non erat, ut pro explicanda certitudine praedestinationis confugerent ad auct. et adminicula à Deo parata praedestinationis, quibus si infallibiliter vi alius illorum consentiant ecclesia Definitione iusto actus in particulari. Si uero ait. Inuenimus ordinem respectu alius dupliciter. Uno modo in quantum una causa singularis producit effectum suum ex ordine diuinae providentiae. Alio modo quando ex concursu causarum multarum contingentiū et deficiente possibiliū peruenitur ad unum effectum, quam unamquamque Deus ordinet ad consequentem effectum loco eius, quae deficiat, uel ne altera deficiat. Item explicat exemplo cum subdit. Et hoc modo est in praedest. lib. 1. art. 1. Deficere potest à salute: tū in eo, quē Deus praedestinat tot adminicula preparat, quod uel ad eandem, uel si cadat, sit resurgat, sicut exhortationes, et suffragia orationū, donū grae, et alia homini, quibus adminiculatur homo ad salutem. Ex. 1. Thom. omni primum modo ordinationis efficaci ad posterum uerum.

ut arbitrij libertate cum praedestinationis certitudine conciliet. Quod si praedestinatione efficaci iusto
actus agnosceret, praetermino posteriori, qui est omnino supervacaneus, postea illa praedestinatione
orem modum amplexatus esset. Ex quibus et alij D. Thomae principij aperte colligit, homi phytam
Praedestinationem, quae ita efficaciter promoveat vol.^{em}, eiusq; Determinatione praevinat, ut ei uol.^{em}
residere non possit, omnino ignota sume D. Thomae. Quid aut ipse intelligat, cum eas 2.as moueri, et
applicari docet a prima causa, declaratum est, et a nobis alibi copiosius, et a Suario latissime tom. 1.º suae
Metaph. disp. ar. sect. 2. et 3.

Ex D. Thomae praceptoribus discipulis, et Sectatoribus.

Quod aut eo quam nos sequimur, fuerit D. Thomae sententia, et nos supra, atq; ex hoc et aperte colligitur
quod eadem a suis praceptoribus hauserit, suis discipulis tradidit, nec aliam praecipui cuius integritate,
et sectatores illi tribuunt.

Ex praceptoribus quidem Albertus Magnus per parte sum. tract. ib. q. 63. memb. 3. ar. 2. ad arguta
proponit particula per praesertim ad 3.um Praedestinatio inquit praeparat tibi gratiam, et gloriam, in qua
tibi liberi arbitrij erit, pot. ponere obstaculum quod sit et operationi divinae, et pot. impedire ne con-
feratur ei. Et in solutione ad arguta proponit particula 2.^a Haec necessitas Cito ex suppositione esse
debet, quia pendet a futuro, quod futurum dependet a contingenti in iam meritorium, et potenssem
operari in contrarium, et ponere obicem quod sit, et a quo per ea non tollit modum suae causalitatis, eo quod
sicut ait Damas. Deus non compellit virtutem in bonis, et ita ex illo impediti pot. Et per. 2.º sum
tractat. ib. q. 97. memb. 1.º optime ostendit non esse lib.^m arb.^m nisi respu eas operationum, quas pot.
facere, uel non facere, sic uel aliter facere.

Alex. uero Alex. per parte sum. q. 26. memb. 4. ar. 3. ex Damasceno sic ait. sicut Damascenus ait. Du-
plex est prudentia, una in acceptione, alia in conceptione, et dicit quod prudentia in acceptione
est, ubi non contingit esse resistentia, nec contradictione, et hoc modo est de ijs naturalibus, quae
sunt ordinata, nec alio possunt esse: prudentia autem in conceptione est de his, ubi contingit esse
resistentiam, et contradictione, et sic est in lib.^m arb.^m Deus n. dedit lib.^m arb.^m ut consentiret, uel
consentiret bono. Caetera quae sequuntur satis ad rem notam. Repertum est in solutionibus ad arguta. Et
q. 40. n. 4. in solut. ad 3.um dicitur inquit, quod quemadmodum dicit Damascenus, quod Deus omnia praegno-
scit: non autem omnia praedeterminat, praegnoicit autem ea, quae sunt in nobis, hoc est in potestate nostri arbitrij,
non autem praedeterminat: praedeterminat autem, quae non sunt in nobis. dicitur q. 1.º quod vol.^{as} beneplaciti est cupit
bonorum dupliciter: aut uel praedeterminat, ut eorum, quae non sunt in potestate arbitrij: et haec sunt alligata
sententi aeternae praedeterminat. Et hoc modo est bonorum, quae sunt in potestate arbitrij, sic n. uult illa bona, et
quae sua facultate, et uol.^{em} et ideo si fiat uolens, non fit contra eius uol.^{em}.

Ex discipulis D. Thomae egregius sane fuit Regidius Columna Card. is. in 2.º par. 1.º dist. 5.º q. 2.º ar. 1.º versiculo: Venerimus q.º & docet. Nisi q.º ipse Deus, videlicet nos converteret, et nisi nobis tales motus speciales faceret, non converteremur. Hoc est q.º quod Damasc. dicit lib. 2.º c. 30. ubi ait, quod ipse Deus est omnis boni principium, et causa, et sine eius cooperatione, et aux.º impossibile est bonum velle vel facere. In nobis autem est, ut autem permanere in virtute, et sequi Deum ad hanc vocationem, vel recedere à virtute, quod est in malitia fieri et sequi diabolum ad hanc vocationem, et dicit. 7.º q. 1.º ar. 2.º vers. sunt autem & sunt autem inquit alij imperius, in quos Deus movet ad gratiam, qui si non essent, nulla esset acceptio gratiae. Hoc q.º modo ut tetigimus lib.º designatur gratiam, quia Deus semper, vel quasi semper, quandiu sumus viatores, facit timor imperius in animabus nostris, quos ponamus sequi, et non sequi: sequendo autem eos adipiscimur gratiam, non sequendo remanemus in culpa.

Ex his qui D. Thomae doctrinam profitentur, hanc nostram, ut germanè D. Thom. sententiam sectantur. Hicera quod. 1.º q. 1.º ar. 1.º Capreol. in 1.º dist. 30. q. 1.º ad 2.º principale et 3.º con. 4.º Concl. et 2.º dist. 20. q. 1.º ad 12.º con. 2.º Concl. Caiet. 1.º par. q. 14. art. 13. et q. 19. ar. 11. et q. 23. ar. 7. Ferrarior. 1.º con. gen. c. 67. circa 1.º rationem D. Thomae dicit 2.º. Præterea ad aucta Scoti et 3.º con. Gene. cap. 159. vers. Ad huius evidentiam præsertim ibi homo autem est liberi arbitrij pot.º divinam motionem sequi, et non sequi Scot. lib. 1.º de nat. et gra. c. 16. sub initio, præsertim ubi docet quicquid Deus vult vult absolute, et quae de benepliciti fit, iuxta illud vult.º eius quis renidet. Quando autem cum lib.º homine concurrat, non vult illud fieri, nisi talis libera vult.º quae dicitur deo renidere pot.º Et lib. 4.º sententiarum in explicat.º suar.º opinionum, quas addidit ad finem huius libri 4.º vers. quidam v.º, ait voluisse quosdam hanc tenere opinionem dicentes inquit, quod nimiam tribuerent lib.º arb.º in inspirat.º e.º, et tri.º talis semper Eccl.º Catholica censura, arbitror recess.º sic dicit. Et infra; dem Jo. test.º confirmans c. 6. Nemo pot.º venire ad me nisi pater, qui me mittit, traxerit eum, subiungit, inquit Scotus, qui audit, et dicit, venit ad me, quasi in nostra potestate sit trahenti assentire, aut dissentire, atq.º ita in hac sententia persistit Scotus, ut cum multa ex ijs, quae antea scripserat removeret e loco, hanc sententiam confirmet, et quasi testamentum consignatam postius tradat. Hieron. Perez in 1.ª parte. D. Thom. q. 23. ar. 7. d. tertio Notandum & præsertim ibi, ut præfixit.

Atq.º ut alios Thomistas brevitati audere actireamus, Magr. Mantius vir doctissimus et primarius olim Catedrae in Salmaticensi Academia professor et Magr. Jo. viar.º publicus item in eadem Academia theologiae professor, ambo ex Dominiana familia summe con. hanc phisicam prædeterminationem

in suis probationibus disputarunt. Et quoniam accepimus aduersarios Card. Solerti auctoritate quasi
is ab eorum sententia debent suam hanc phisicam determinat. aduere, opera pretiu ducimus huc par
tem aliquam eorum disputationum inserere quas ille in suis commentarijs in 1.ª parte, et p. 2.
dedit, cum de hac phisica re dicitur accurate, eius n. probationis suae ipsius manu conscriptae
apud nos sunt.

Solertus igitur in 1.ª parte q. 14. ar. 13. q. sua 1.ª cond. haec dicit; Deus concurrens cum causis secundis
non ita conuenit, ut ipsas moueat, et applicet ad opus: sed una cum ipsis immediate mouens effectus,
idque multis rationibus probat, et late infra conel. 3. qua sacras litteras et sanctos Patrum testimo
niji, et multarum scripturae rationum momentis egregie confirmat. Et in q. 19. d. Thom. ar. 1. dub. 2.º ubi
Caietani sententiam lovis superius allatis optime defendit, haec habet si aliquid suam defendamus, q. n.
hi uita sunt est superius q. 2.ª ea non agit mota a Deo, sed simul cum Deo, et ipsius 2.ª sit prius in
quo determinare ad exercitium, tunc non ualeat doctrina Scoti? Et in 2.ª in materia de gra q. 109.
ar. 7. q. unica post dubium 4.ª conel. 3. Aliud est, inquit, aux. efficax ex parte hois p. 1.ª
sufficiens aux. si homo quod in se est faciat non dissentiendo fieri efficax: si uero dissentiat manet
sufficiens unde quod sit efficax, vel sufficiens, in hois est pot. uolentis, uel nolentis cooperari Deo
et hoc probat ex Cone. Gnid. 1.º sess. 6. can. 4. ubi dicitur arb. si a Deo moueri, ut possit dissentire u.
non dissentire. si q. pot. dissentire dissentiat: est iam aux. sufficiens: si aut. non pot. non dissentiat
est q. efficax. Igitur hois est facere in se aliquando aux. efficax, uel inefficax. Pr. 2.º quia al. est
nullum aux. sufficiens: nam uel homo pot. cum hoc operari, uel non, si non igitur, non est sufficiens, si
pot. operetur: est q. efficax. Et in peculiaris quodam tractatione de gra circa eandem questione. 109.
d. Thom. ar. 7. dub. 5. dicit Aux. sufficiens est, quo potest homo si uellet operari, efficax est quo de
facto operatur: non sic est intelligendo ista distinctio, quasi sit semper ex parte Dei. nam ex parte
hois et est, quod aux. sit sufficiens, uel efficax: si enim homo accipiat Dei aux. sufficiens, fit
efficax, et si resistit manet sufficiens. Igitur cum in hois sit pot. consentire, uel auertere Dei aux.
ipsius est efficax constituere: cum hoc tñ est quoddam aux. Dei magnu, quo tñ consentire potest homo
in de facto conuertitur, cognoscat n. Deus, quo aduertet. homo, et hoc pot. dici efficax. Haec Solertus.

Ex alijs Doctoribus Scholasticis.

Eandem notiam suam con phisicam probationem tenentur Scotus in 2.º d. 37. q. 1. s. ad solutionem, et in 4.º d.
49. q. 6. s. dico ergo. Ocham in 1.ª dist. 30. q. unica s. circa ista opinionem Gab. in 2.º dist. 37. q. 1.ª
ar. 1.º et in 1.º dist. 45. q. unica conel. ult.º et in 2.º dist. 1.ª q. 2. ar. 1.º notab. 2. ar. 2. conel. 4.
ar. 3. dub. 5. Greg. in 1.º dist. 30. q. 2. ar. 2.º, et in 2.º dist. 20. q. 1. ar. 3. ad 12. argm. Bako 1.º
dist. 40. q. 1.º ar. 2.º uerue. vltimus uerue. Almazn. tract. 1.º moral. cap. 10. et 4. Angest. lib. 1.º suoz mo
ral. c. 1.º Pazua lib. 4.º orthodoxarum explanationu uers. at inquis. late Cronius lib. 9. de iustitia. Corduba
lib. 1.º

lib. 1.º quaestionarij q. 15. dub. 1.º et dub. 10.º s. sed notan' 2.º Joes à Bononia lib. de Gest.º par. 2.º de
 lib.º arb.º pag. 103. Bellarminus tom. 3. lib. 1.º de lib.º arb.º c. 12. lib. 4.º c. 14. Ex multis Patribus cap.
 15. et ib. Et optime Valden' lib. 1.º doctrinalis fidei cap. 25. ex Aug.º et Anselmo nec.º Videlghis.
 Sicut contrariam suam appellat. Et cap. 20. falso ait imponit D. Thomae nova esse, nec ex antiquis
 Patribus deduci. Invenitur etiam ij, qui grã cum libertate consentire docent, quia pot' hõ deo
 mouente consentire ut multi tum Præs, tum Doctores scholastici superius allati docuerunt, et Doct.
 ores Colonien' in Censura con' Caschismũ Monhemij dialogo 2.º pag. 36. quaz suam refert, et
 confirmat Didacus Layua vir doctissimus, qui Tridentina Synodo interfuit lib. 4.º orthodox.
 explicat.º fol. 139. et fol. 141. et sequentibus. Et Cacho con' hæreses verbo grã hæresi p.º c. 4. Et
 verbo lib.º arb.º hæres 1.º ad 2.º objectionē. Jarnian. lib. 7. in D. Clemen. c. 35. et lib. 4.º con' Mag.
 Seburgeri c. 2. Stapletonius fuse lib. 4.º de iustificat.º c. 11. et non minus aperte, quam nos ipse
 multis in locis hoc docet vir sane doctissimus Cunerus Petri Epus Leouardien' lib. de lib.º arb.º
 c. 2. et 10. et late atq. aperte c. 9. et 10. Omnes deniq. illi nostram suam adiuuant, qui e duobus
 æqualem notionem grã conuentionē præcedentis habentibus alterum dumtaxat consentire uo-
 lunt: alterũ aut dissentire, aut minus permoueri, te maiore aux.º excitetur, ut Vgo de S. Victor
 annotationibus in cap. 9. Opta ad Thom. Bonauer. in 4.º d. ib. ar. 1.º q. 1.º Aluissiodorensis lib. 2.
 sum. tract. 2.º c. 3. Jo. Driedo tract. 4.º de captiu. et redempt. generis humani c. 2. p. 1.º vers. 5.
 ex superioribus Quard. ar. 7. con' Lutherum prop. 7. et 10. Andreas à Vega lib. 6. in Trid.º
 c. 9. q. 3. puncto 4.º et Robert. Bellarminus lib. 6. de lib.º arb.º c. 15. suã q. et alij quamplures.

Ex quibus omnibus patet, tum Academijs, tum religionum omnium viros doctos, tum ceteros Catholi-
 cos scriptores in hac nostra suã fuisse. Ex Academijs quidem, ut nonnullas memencamus Parisen-
 sis, non modo tempore Alberti, Henris, D. Thomae, Scoti aliorumq. sed etiam memoria in Con.º Le-
 uonen' Louaniensis ut patet ex Driedone, Quardo, Joanne de Bononia, Cunero, Stapletonio, et
 alijs Colonien' ex actibus fidei con' Caschismũ Monhemij Complutensis ex subscriptione nostra
 suã tradito Astico Ruano. Salmaticen' magna ex parte, ut uideri ab ex Soto, Magro Martio,
 Magro Joanne. Vine.º, fratre Ludouico Legionen' &. Eandem quoq. suã amplexati sunt quipua
 religionũ lumina. Ex Dominicana familia S. Thom. Albert. Heruanus, Capred, Carican. Ferrar-
 rian', Sotus, Magr' Martinus &. Ex franciscana Henris Bonauer. Scot. Ochan, Conduba, Ve-
 ga &. Ex Augustiniana Epil. Greg. Arimia. Ludouic. Legionen' et alij. Ex Cenerlitana Val-
 den', Bacho &. Ex ordine Redens. captiuorum Magr' Hieronymus Perez eorundē Eceura-
 lis Vic.º Et ne à Molina p.º in nostram Societate mucetã dicant aliqui, eandē sequuti sunt
 P.º laires, P.º Salmeron, Card.º Coletus, Jarnian. et suaria, Valentia, Bellarminia et alios plures.

denique omnes fere vix docti, qui libertatem arbitrii suis disputationibus vindicant, et haereticos inanis
et contra eos vastis voluminibus agunt omnes, inquam, quos hereditatis studio accedimus, hanc nostram sententiam
ut necessariam ad eorum prava dogmata confutanda pro virili defendunt. Illud autem hoc loco reticere non est
sua illa Latrum, et aliorum testimonia, quae in suam sententiam congerunt Praes Dominicani, eorum sententia nihil
prodesse, cum de hac phytia eorum promotione apud Praes, et alios se verbum quidem, ut in expositione quo-
dam ad eorum censuram latere ostendimus.

Ca. Ex absurdis quae inde sequuntur.

Ca. ca. sententia multa absurda, et haereticorum huius tempestatis erroribus maxime consentanea, liquido monstrant
contra vero sententiam Patrum Societatis ad eorum prava dogmata labefactanda appropinquare aptam, et necessarium esse
multi vix doctissimi tradiderunt.

1° Absurdum. Novum in Theologorum Scholas introduxit gratiae praevenientis modum, et Ecclesiam haereticis invidiosum
et cum sacris literis, Conciliis, Patribus pugnantem. semper enim omnia auctoritate. Quae sententia, quibus Decretis
homines movere, atque excitare solet ad illustrationes suas affectiones, et alios actus eiusmodi revocant
tes, quae omnia a phytia hae praedeterminat. distat longissime ad rem. In primis ipsam fere sacras literas
causa testimoniis modus iste rejicitur, quibus sententiam nostram supra confirmavimus. quae omnia de hunc
novum modum evertent optime faciunt. Praeterea Concilium Tridentinum sess. 6. c. 5. cum eorum iustificationis
in adultis a gratia Dei praeveniente sumendum definiunt, explicans quoniam ea sit adiungit: hoc est ab
eius vocatione, qua nullis existentibus eorum mentis vocantur. Ergo Concilium idem est gratia praeveniens,
vocatio, neque huius phytiae praedeterminat. ulla mentis. Ad hoc respiciant illa cap. 6. et cap. 3. et 4. quae
abbi pluribus. Concilium Araucanicum 2° cap. 1. ibi Per gratiae donum, id est per inspirationem spiritus sancti et car.
7. ibi: Absque illuminatione, et inspiratione spiritus sancti. Idem Concilium Senonense c. 25. Quid plura? Coelestis
Papa Leo ad Episcopos Galliae (habetur tom. 7. inter septas Augusti) tradens ipsi Episcopis quoddam quasi canonem
fidei a Latinis acceptos, inter caeteros offert canonem Episcoporum Africae, in Epistola quadam ad Romanum, in qua
illa verba scriptura, Praeparatur votum a Deo, explicant hoc passim. Ut boni aliquid agant, patetis in-
spirationibus suorum ipse tangat corda fidelium. Non ergo hi Praes aliquam, vel exigunt, vel agnoscunt
gratiam, quae praedeterminando votum praeveniat, ac praeparat corda fidelium: sed haec tamen illuminationes,
inspiraciones, vocationes, ac similes animorum motus, qui ad vocationem referuntur.

Ca. patribus quamvis, ea quae attulimus, ad hunc locum plurimum faciunt, alia tamen addere visum
est. Augustinus quem in disputationibus de gratia, et libero arbitrio omnes tanquam doctorem, ac magnum divinitus
datum Ecclesiae agnoscere, et sequi debent, lib. de spiritu et littera. c. 34. post multa. Verum et quod visum, in-
quit, suscipiuntur agit Deus, ut velimus, et ut credamus siue extrinsecus per Evangelicas exortaciones,
ubi et mandata legis aliquid agunt, si ad hoc horem admoneant infirmitatis suae, ut gratiam iustificacionis
credendo

29

credendo confugiat, siue intrinsecus, ubi nemo habet in potestate quod ei veniat in mente, sed dis-
sentire, vel consentire proprie voluntatis est, lib. 2. de Ceu. dogm. c. 21. Admonente prius Deo,
et invitante ad salutem, ut vel elingat, vel sequatur, et initium nostrae salutis Deo miserante ha-
bemus, ut acquiescamus salutaris inspirationi nostrae uol. lib. 1. q. 2. ad Sympl. q. 2. Ut uelimus
enim et suum esse uoluit, et nostrum, suum uocando, nostrum sequendo. Et ibidem inferius. Quis
uocatio praecedet bonam uol. ^{em} propterea uocanti Deo recte tribuitur, quod bene uoluimus lib.
de Phet. 2. 25. cap. 19. sub finem. Deus igitur operatur in cordibus hominum uocatione illa sui spoli-
tam suam, de qua multi locuti sumus. Tract. 26. in Joan. explicans illa uerba Nisi Pater meus tra-
xerit eum. Caro inquit, et sanguis non reuelavit tibi: ista reuelatio ipsa est attractio eamam
uiridem ostendis ouis, et trahis illam, Naves puero demonstrantur, et trahitur, si ergo ista, quae
inter delicias, et uoluptates terrenas reuelantur amantibus, trahunt, quoniam uerum est, trahit
suo quemq; uoluntas, non trahit reuelatus Christus a Patre? quid n. fortius desiderat animo
quam ueritatem? Haec ille. Qua reperit serm. de uerbis Apsti, et alibi, lib. de bono perseuer.
c. 14. Apparet habere quoddam in ipso ingenio diuinum naturae manus intelligentia, quo
moueatur ad fidem, si congrua suis mentibus uel audiant uerba, uel signa uispiriant, et in
si Dei altiore iudicio a perditionis manu non sunt gra Phet. 2. diuersi, nec ipsa eis adhibentur
uel dicta diuina, uel facta per quae possent credere, si audirent, utiq; talia, uel uiderent. His
alia plurima in hanc suam adiungit hic Aug. 2. ubi aduersendum p. exigere Aug. 2. congrue dicta
uel facta ut mentes possent credere non enim quate sufficiunt, ut amemus, intellectus, et uol.
ad credendum eliuatur. Aduersendum 2. Aug. 2. auerere. haec a Deo non tribui illis, qui praedestina-
ti non sunt, ut ipsi promoti credant, uel credere possint: igitur illis datus credere poterant, ac si
ae ipsa data essent, et ipsa sine dubio credidissent. Ac si uol. diuerso determinari, non pot,
ut uelit credere, quia a Deo phya non determinatur, ut Deus ea hinc denegauit, ne cre-
derent, quae te data fuerant, namq; ut ipse uiderent efficiunt? Ergo Aug. 2. phytam hanc Phet.
irminatione, ut diximus non approuit inma nec alij Pater agnouerunt. Similia Aug. 2. de
peccatoru mer. c. 12. et c. 19. et lib. 12. de ciuit. c. 6. Ut Cyrillus lib. 4. in Joanne in illa uerbo
omnis qui audiuit a Patre, et didicit uenit ad me, ad disciplinam, doctrinam, ac persuasionem, ad
ad uim reuocat uocationem, ac uim excludit expresse eam dicit, Non ui Christi fides agnouit
Methodius lib. de lib. arb. cuius uerba adfert Currianus lib. 4. con. Magdeburgenses cap. 2.
et hic gram prauententem non in phytam aliquo praedeterminat. sed in adhortat. uol. de
ratione admonitione constituit.

Proper Aquitanicus lib. 2. de uocat. Euse. cap. 26. ato 9. qui liber Ambrosij et note circumfertur,
gram Dei, inquit, in omnibus iustificationibus principato preeminet, iudicando exortationibus, mo-
nendo exemplis, terrendo periculis, incertando miraculis, dando intellectu, inspirando consilio, cog-
itudo illuminando, et fidei affectionibus imbuendo, et plura inferius.

Bernardus opuse. de gra, et lib. arb. Ipsa (nempe gra) lib. excitat arb. cum seminat cogitatum,
seruat uim immutat affectu, roborat, ut perueniat ad actu. Et alia matera sane aurea aduagat,
quibus gram quenerit in cogitatione sitam docet, ac describit. Quibus omnibus efficitur, quod
initio proponimus, hanc Latrum Dominicanoru sniam, et Eccl. hactenus inaudita, et sacra scrip-
tura Patribus, Concilijs parum consentanea esse.

2^m. Absurda. Deinde phya hae p determinatione liberi nostra libertatis unu fendiens euentis sublata
ca indifferentia, qua uiuente actus liberi origo, et caput est. Si quidem posita hmoi ta efficiat
p motione, ac p determinatione uol. no pot no operari: ergo libera ad operari no est? Et certe and.
ipri alio dant illi notioni efficiat, ac p determinationi actu posita, et in seatu composito uol. di-
tore no posse, neq no consentire. Et libertate uol. in ea indifferentia ad utramq actu ita esse, ut
preuentione argumentis, inficiantur, ut Baanes i. q. q. ig. ar. io. Sed libertate in hac indifferentia
constitui, hanc operari negotium suscepimus, si ex sacris literis, Concilijs, Patribus, Scholasticis
omnibus demonstrare conabimur, et quod mirum uidebitur, ex ipso Dominico Bagnes.

Sacra littere Deut. 30. Ioseph alt. 2. reg. 24. Eccl. is. saepe cuius capituli uerba supra retulimus, et c. 36. p
ad Corint. 7. et optime, ut reliqua Cone. Senonense deceret is. Percurrerit inquit, sacra scriptura passim
obuium est, quod liberum uiamus in partem hois arb. amuerit. Ad hanc Cone. mid. sen. b. cap. 5.
et can. 4. supra explicatis libertatem, in eo constat, quod homo habeat consentiendi, et diuertiendi pot.
Proterea Petrus Apstus apud Clem. lib. 3. et 7. recognit. in eadem uersionem Ruffini saepe, ac fere hoc ipse
quod nos dicimus inuehat. Et ipse Clem. Epist. 3. de off. sacerdotis loco citato. Iren. lib. 4. aduersus haer.
c. 71. Justinus Martyr Apologia p. pro Christianis p. 2. ibi. Neq quidquam horu laude digna erit, nisi
utramq in partem uertem, et quasi flere se possint. Tertull. lib. de exort. castitatis ad plem lib. de ma-
rogamia lib. 2. aduersus Marcionem ad initium ibi: libertas arbitrij in utramq partem concessa est. Iren.
lib. 3. penarchon. c. 10. Athan. orone con idola Basilis lib. 3. con Canon. et in illud Isaac it. sen.
reprobum Haarsassen apologeto i. Chrysost. homil. 60. in cap. 10. Matt. homil. 2. de lazaro, homil.
19. in Eues. Cyrill. Alexand. lib. 4. in Joan. c. 3. Epiphanius lib. i. aduersus haereses c. 16. Hieron. p.
diologo aduersus Pelagian. et ad p. lib. 3. et epist. 147. ad Damas. Aug. lib. 3. de lib. arb. c. 2. et 3.
et 10. et 25. lib. de spu et lit. c. 34. de p. 11. cap. 5. et alijs supraductis. Enodius Diuinen in his
ante mille annos scripsit ad Constantinu, imdeo libertate, in qua in una om parte dat. eligendi liber.

ria ut subijcit: quare electionem noiat, ubi una in partem ament fuisse conueni? ⁹⁰ Ceterum a Iuriano
lib. 4. con. Magdeburgen. c. 2. Damasc. 2. de fide c. 26. In nostra potate dicit, sunt ea, que lib. est
nobis facere, uel non facere. Et paulo inferius; nobis libera sunt, que in utramq. partem aequi con-
tingere possunt, uelut moueri, et non moueri, appetere, uel non appetere, gaudere, uel non gaudere
Bernard. serm. 86. in Cantica xi.

Scholastici fere omnes idem affirmant sequenti Arist. 9. Metaphis. tex. commen. 10. ubi optime D. Thom.
lect. 4. Idem Arist. 3. Ethicor. c. 3. Magr 2. dist. 24. cap. de lib. arb. et dist. 25. in initio D. Thom.
1^a par. q. 41. ar. 2. et q. 83. ar. 1. 2. et 3. et fere q. 22. de ueritate ar. 1. et alijs locis supra allatis.
et q. 3. de poten. ar. 7. ad 13. arg. 1^m. Henr. par. 2. q. 73. memb. 2. ar. 3. et memb. 3. ar. 1. et 5. et
q. 75. memb. 4. Henr. quodlib. 1. q. 16. et quodlib. 14. q. 5. Maior in 2. dist. 25. q. 1. Och. 1° in 1°
dist. 1. q. 6. Capreol. 1. dist. 30. q. 1. ar. 2. ad 2^m. 2^a. 4. c. 4. in 2. dist. 24. q. 1. ar. 3. Ruard.
ar. 7. ad initium. Harueus. quodlib. 1. q. 7. ar. 1. Castro, Verbo, libertas Torres 1^a par. q. 41.
ar. 2. part. 1. 2. et 3. Commentarij, Victoris celest. de ueniente ad usum rationis prop. 4. n. 6.
Sol. 1° de nat. et gra. c. 16. Ferranen. 3° con. Sent. c. 159. s. ad huius euiden. 3. et fere oes
recentiores, qui omnes actum lib. nequaquam illum censent, qui non ontur a uol. que ha-
beat pot. atq. indifferentia ad non operari cum operatur, uel ad elicien. actu appetitu. Quir-
tium hoc ipsum facien. ad. ^{eius} plerumq. coepit uentis, licet aperte diffidiri non dubitent, cum
arg. 1° argentur facetur hoc ipse L. Bagnes, qui se acerrimu huius snie oppugnatorem
profetur. Atq. ita facetur, ut hoc eoe esse oium sapientum axioma pronuniet. Si ille in su-
is commentarijs in 1^a par. q. 41. ar. 2. dub. 2. dicto 3. in probatione con. Scoti exponamus
uerba ipso 1° Pres. Philosophi, et ceteri sapientes illud uentaxat appellant lib. quod possi-
bilitatem habet adde, et non esse. Ita Arist. 3. Ethic. c. 4. et D. Aug. lib. 3. de lib. arb. c. 7. inquit
Illud solum in nobis lib. est, quod in nobis est facere, et non facere Hecron. in ep. ad Damas.
de filio prodigo circa finem Damasc. lib. 2. de fide c. 20. Hae Bagnes iam conibus agamus,
ne testimonijs tm abundare uideamur.

Confirmatur p^o rone uol. 1° posita illa Indeterminat. non pot. non operari, nec pot. facere, si
ponatur illa p^o motio, ut aduentarij facentur: p^o omnino no pot. non operari, sed quoties ope-
ratur necess. operatur. Conseq. haec ex ipsorum fontibus manat. Simili n. rationatione Ba-
nes 1^a par. q. 10. ar. 1. dicto 1. dicit, con. Scoti uidet. si deus operaret. nec. nature
tunc nullam fore in rebus libertatem. Ea illa n. suppositione antecedenti, quod deus operat.

ea necesse natura, infert necesse in uolente non fore facultatem, qua aliter operetur, atq; ita necesse operetur.
Eodem rone nos ex illa suppositione antecedente de praedeterminat. physica, qua uolens determinatur
ad unum, colligimus, non esse in uolente facultatem aliter operandi. Et sic lib. sit deo ponere ult. determinat.
ratione in uolente creata: creata in uolente in lib. non est cum nec in eius potate sit efficere, ut quae
determinatio efficax detur, uel non detur, quemadmodum concedunt aduersarij nec in nostra potate
sit posse dirigere consequens, sic non operari ab antecedente, quod est illa praedeterminatio pot.
ta: q. si antecedens, nimirum illa praedeterminatio nullo modo est in nostra potate, nec est conse.
quens, uelto, non operari, et proinde operatio non est libera, quod probari erat.

Confirmatur 2. ex Arist. lib. de condon. lib. arb. et praed. c. i. et alijs, et lib. 2. uir deus bon.
c. 17. et id. ex D. Thom. 1. 2. q. 85. ar. 1. ad 1. et Clarus 2. Phys. lect. 15. Ex Alberto 1. 2.
par. sum. tract. 15. q. 6. mem. 5. et in 1. dist. 39. ar. 4. et dist. 40. ar. 13. Alen. 1. 2. part. q. 2.
memb. 5. Massil. in 1. q. 4. ar. 2. Ex communi deniq; Scholasticor. sententia et colligi ex Aug. 1. de ci.
uit. c. 10. Et optime explicat, atq; ex alijs quoq; Patribus probat Vindob. lib. 1. doctrinalis fidei.
25. Hi omnes auerunt necesse ortam ex suppositione antecedente, quoniam oritur ex causa ipsius
actus, repugnare libertati potentia, qua operatur ex hmoi necesse antecedente, quod seus se habere dicitur
in necesse consequente, quae et ipsam potentiam cum indifferentia operante supponit, et actu consequit.
cum in differentia productum. Jam uero necesse antecedens uenit indifferentia potentia libera, nec
sinit, ut ui suae indifferentia se determinet: immo illam ita determinat, atq; affigit quoddammodo
ad peculiarem actum, ut dum illum efficit, ei lib. non sit hanc uel illam actione efficere, atq; am.
plecti, sed solam hanc determinatam actionem. Et hmoi est suppositio praedeterminationis, et pra.
mationis physica, quae lib. usam uolentis antecedit, eamq; ita ad unam aliquam parte determinat, ut
neq; possit tam contrariam actionem efficere, nec ab operatione deridetur, quod ipsi concedunt.
Ergo omnino haec praedeterminatio tollit, atq; evertit humanam libertatem.

Uident aduersarij uolentem indifferentem esse in sensu diuiso, et non sit in sensu composito. Sed con. est, quia
si in sensu composito, hoc est posita illa praedeterminat. non est indifferens q. posita praedeterminat.
non libere operatur, sicut amentia in sensu composito. i. dum amentia tenetur, nihil libere operatur,
quamuis in sensu diuiso. i. non posita amentia libere operari queat. Quare indifferentis, uolentis in sensu
diuiso solum est, quasi passiva, quae uelto pot. illa a deo q. physiam praemotione, quae ad libertatis
usum non pertinet determinari. Actiua uero uolentis indifferentia ad operari, uel non operari, qua necesse
est ea ind. Con. 1. 2. b. c. s. et ca. 4. ostendimus, et quam haereticum labefactare conantur, quamuis
suam hanc admittant, nulla omnino esse in uolente.

3.^m Absurdū hinc sequitur uoluntatem non solum cum operatur, nō libere operari, verū et cum nō opera-
tur neces. nō operari, ac propterea homini attribuendum non esse, si affirmatiuis dei præceptis nō obe-
diat: cuius n. actus omittio cum ceusetur libera, cum ponantur oīa ad eliciendū actum, quem omittio
requiritur. Si n. quidquam deest, quod non erit in pot. uol. is, certe cum per eam non staret, quomō-
dus operaretur, sed per eum potius qui uol. is deiecit requisita ad operari. Et ex consequenti nul-
lo modo hæc actus omittio uol. is esse adscribenda. Jam u. uol. is cum non operatur, et affirmatiuis
præcepti non exsequitur, desiderat aliquid ad operandū requisitum, phyzicā scilicet hæc prædetermi-
nationē, sine qua ut ad. is concedunt, operari non pot. Ergo nulla omittio est libera nec hōi ut
uitio dabitur, si quidem uitio alicui uerti non pot, quod aliquid non faciat, quod impossibile
est, ut ab eo fiat. Et aut impossibile sine illa phyzicā prædeterminatione non solum seruare præcepta
sed et quouis modo operari, ut docet Bagnus i. p. q. ix. deb. ult. ad finem solut. arg. primi,
ubi sic ait. Nulla causa 2.^a pot operari nisi sit efficaciter à 1.^a determinata, et paulo super-
ius in eadem solut. ad 1.^m ueni. Hæcenus explicuimus, ista nec. sumitur ex efficacissima
prima causa uirtute, que ita determinat omnes causas 2.as ad suos effectus produciendos, quod
nulla causa 2.^a pot exire ab eius determinatione. Ergo sequitur euidenter, quod nulli cause
2.^a imputetur omittio n.

4.^m Absurdū. Ex ea opinione sequitur eos, qui hæc phyzicā prædeterminationē, ac prædetermi-
nationē ita efficaci debentur sunt, casere et sufficienter aux. ut conuertantur exclamante Paulo
qui i. ad Timoth. a. ait Deum uelle omnes homines saluos fieri, reclamantibus omnibus Patri-
bus, et uniuersis Theologorum gymnasijs, qui omnes nunquam sufficienter aux. priuari hōes
statuunt. Nostra uero consequentia probat. Si (ut facientur ipsi) aux. hoc efficaciter prædetermi-
nans nec. est ad operari, et in hōis pot. non est, usq. dum gratuita. Deus uoluntate illud
homini præbeat: q. cui non datur, deest aliquid ad operari oīo nec., quod nec habeat, nec in
eius pot. sit illud ipsum habere. Qui aut nec actu, nec in sua pot. habet nec. ad operari, is
aux. sufficienter ad operari priuatur, cum deest aliquid sine quo operari nō pot: etenim operatio
eum requirit absq. is, que ad operandū nec. sunt: alioquin neces. nō erent, si absq. illis es-
se ponet operatio. Nōdeat ad. is sine hæc efficaci prædeterminationē hominē habere aux. sufficienter
quo possit operari, et nō habeat quo se ipso operatur. Veram hæc responsio nihil habet nisi
uerba, atq. ut Joannes à Bononia dicebat loco allato, ad obseruandū clarissimū Fr. Conuulgi
doctrinā inuenta est. Quid n. Num præcipit Deus hōi, ut possit operari, an ut operetur? si ut

operetur, quod nemini obscurum arbitror, q^o sufficiens aux^m probere debet, non t^m ut operari possit, sed etiam ut operetur, Præterea Paulo teste novimus Deum velle, ut homines salvi fiant, nō t^m ut salvi fieri possint, q^o aux^m largitur, ut salvi fiant, non t^m ut salvi fieri possint. Ad hæc qui nec habet, nec in eius potestate est, ut habeat q^d ad operari necess^o sunt, nō solum caret aux^o. ut faciat, sed et ut possit moratur, ac proxime loquendo, ut oculus, dum caret lumine, nō habet potestatem addendi, ac si inde illi attribui nō possent, quod non operetur, et convertatur, quemadmodum alium tribui non pot^{est}, si non videat, cum nec lumen habet, nec in eius est potestate efficere, ut illud habeat. Quapropter optime dixerunt Conc^m Trid^m sess. 6. c. ii. Deum non precipere impossibile, sed iubendo inquit monet facere q^d potest, et revere q^d nō potest. Deniq^{ue} pugnantia dicuntur cum avertitur aux^m sufficiens esse ad hoc ut possit operari, non t^m ut operetur, nam ratio potentia necess^o exordire ad aliquem actum sumenda est, q^o si per aux^m sufficiens not^{us} in ratione sufficientis pot^{est} constituitur ad aliquem actum, nō modo aux^m dei est sufficiens, ut possit elicere, sed et ut eliciat ipsum actum.

S^m Absurdum. Hinc et fit, ut homo, qui a Deo physica ista p^{re}determinat^{us} non p^{re}movertatur prius à Deo deseratur, quam ipse deserat Deum, ac p^{ro}inde per Deum stare ne convertatur contra sacras literas Eccl^{ie} He dixeris per Deum, abest. Osee 13. Perditio tua ex te Israel. Contra Conc^m Trid^m sess. 6. c. ii. cuius verba sunt. Deus namq^{ue} sua gr^{at}ia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Quo loco non solum de gr^{at}ia habituali, sed de quoc^{um}q^{ue} aux^o gr^{at}ie Conc^m agere constat ex fine, quem Conc^m in eo capite p^{ro}ponit habuit, quippe adhortari voluit hoīes, ut divina legi parent, quam possibili esse dixit. Hæc et ex ipsa capit^{is} inscriptione, ac contextu, q^o hanc gr^{at}iam seu aux^m nec^{ess} ad bene operandū remittit Deum denegare, nisi ei, qui ipsam antea deseruerit perspicuum est. Hoc ipsum confirmant illa verba

bellar. li. 1. de gr^{at}ia est. arbit. c. 10. f. alie et perficere Latere con s^{er}mo ut Hilarium in psalm. 100. in illa verba Inclina cor meum Deus in testimonio tuo, ubi imp^{er}at not^{us} esse dicit existimare propterea scia, quæ sunt evidentiæ p^{ro} non sequi, quod ubi à Deo indulgentia non fuerint, et hanc inguam excusationem nominat Aug^{us} 2. de p^{er} cat. mer. et remis. cap. 17. Sicut ad correctionē meam pertinere, quod minus abso te adiuvar. Prosper. Resp^o 7. ad obiect^{us} aliquos. Nullius p^{ro}inde culpa humane in Deum referas causam. Et lib. 2. confes. cap. ii. max^{im} Vincentia. et ante cor t^{er}ris. his verbis. Non deseritur amor, si ipse non deserat. Fulgen. lib. 2. ad Maximam c. 201. ex Aug^{us} p^{er} bon. 30. in p^{er} Trid^m sess. 6. c. 11. et. 13.

13. eiu^{sdem} sess^{us} Deus nisi ipsi illius gr^{at}ie desererint, sicut capit opus bonū, ita perficiet operari, ut sicut dicitur in psalm. 100. Inclina cor meum Deus in testimonio tuo, ubi imp^{er}at not^{us} esse dicit existimare propterea scia, quæ sunt evidentiæ p^{ro} non sequi, quod ubi à Deo indulgentia non fuerint, et hanc inguam excusationem nominat Aug^{us} 2. de p^{er} cat. mer. et remis. cap. 17. Sicut ad correctionē meam pertinere, quod minus abso te adiuvar. Prosper. Resp^o 7. ad obiect^{us} aliquos. Nullius p^{ro}inde culpa humane in Deum referas causam. Et lib. 2. confes. cap. ii. max^{im} Vincentia. et ante cor t^{er}ris. his verbis. Non deseritur amor, si ipse non deserat. Fulgen. lib. 2. ad Maximam c. 201. ex Aug^{us} p^{er} bon. 30. in p^{er} Trid^m sess. 6. c. 11. et. 13.

non in suo merito, sed in Dño gloriemur. Et c. 27. de uot. hōis hoc dicit de sua habens muta-
bilitate si defuit, de grā opitulatione, si profuit; quæ opitulatio per innumerōs modos sive
occultos, sive manifestos omnibus exhibetur: et quod à multis reputatur grōs est requiritæ:
quod aut à multis suscipitur, et grā est diuina, et uot. humana. Quod aut per Deū nec
ex eorū opinione, ne homo conuertatur ad Deum, ac certū sit, Deum prius deserere hominē,
quam ipse deseratur ab homine, ne obediemus: uel homini qui non operatur, dat Deus
aux.^m hoc ita efficax ex se se, et proueniens hōis uot.^m (ut ponunt ipsi) uel non dat, si
dat, cum posamus hunc hominem nō operari aux.^m hoc, nō est ita ex se se efficax, ut
homo nō possit illi resistere et in sensu composito, et hoc nos uolumus! uel non dat. Ergo
cum ex eorū sententia illud sit omnino nec. ad operari, Deus si illud deseret, deseret hōem
in necessarijs, antequā deseratur ab homine, et p. Deum habit, ne conuertatur ad quod
nostræ probationis huius scopus fuit. Responderi potest hoc aux.^m offerri quidem ei, qui
nō operatur, non tñ à Deo hōi, quia ad illud homo negligat se disponere. Et hæc con-
deus nō deseret hominem priusq̄ ab homine deseratur. Verū ut hanc solutionē arguamus.
uel Deus homini ad illam dispositionem consequendā dat aux.^m ex se se efficax p. determinans uot.^m
hōis ad talem dispositionem, uel nō dat, si dat, ut hō homo non se disponit, q̄ nō est efficax,
cum non sit sequens dispositio. Si uerō dat q̄ Deus deserit hominē, priusq̄ ab hōie deserat.
Et in his proposuimus. Denique uel illa disp.^o est naturalis, uel supernata, si nati, auerat.^o
at quo facto naturalis actus est disp.^o nec. ad aux.^m supernatale, et efficax. uel n. homo
solo usu liberi arbitrij consequeret.^o aux.^m supernatale, q̄ Delagianū est: si uero supernatale
ponatur, quaeritur an ad hanc ipsam dispositionem sit nec. efficax aux.^m supernatale p. determinans
nec ne: si nec. est, et illud homo non accipit à Deo: q̄ prius deseritur à Deo, quā deserat.
si dixerint hoc aux.^m nō habet quis nō est ad illud dispositus; eadem utimur ratiocinatione
in hac 2.^a disposit.^o, quæ et eorū hæc, et eorū quamq̄ similem uim habet, et si in infinitū pro-
cessus fiat. At si dixerint ad illam priorem dispositionem nec. nō esse tale aux.^m p. determinans,
habetur iam quod quaerebamus: Nam cum eodē modo ratio sit de illa dispositione supernatale
et de quouis alio actu, sicut ad priore illā ea p. determinatio p. determinans nec. nō ē: ita respectu alio
est nec.

6^m Absurdū. Inde et deducitur Deum uel nihil creatura uot. præcipere, quod est omne nec
et grā ordinem euertere, uel certe præcipere impossibilia, si à uot. nō promota excipit
rationem. Etiam si præcipit, per quid illud sit, an ut creatura uoluntate p. moueat.^o ad operari.

atqui haec praecipi imponi creatae uoluntati nrae esse non potest. An ut non promota operetur? at id conueniens
sua impossibile esse docet: quod dum Deus non promoueat uotum, nihil illi praecipere potest. Dicunt fortasse
sibi se possibile esse ut uotum habeat talem actum, sed eum hoc illud est: quia dum uoluntas non pro-
mouetur a Deo tunc talis actus non est possibilis uoti: quare uel nullum est praecipiendum, uel si est,
tunc temporis non urget, nisi Deum impossibilia praecipere fateamur; quod et a diuina bonitate om-
nino abhorret. Nemo autem debet temeraria illa, et a Patribus sub anathemate prohibita uoce, uti, per
praecipta homini ad obseruandum esse impossibilia: nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo mouet,
et facere quod potis, et petere quod non potis, et adiuuat ut potis, cuius mandata grauis non sunt
qua uerba ex Aug. lib. de gra. et lib. arb. c. 43. de prompta sunt, qui; non igitur, inquit, Deus im-
possibilia iubet, sed iubendo admonet, et facere quod potis, et petere quod non potis. Vbi obseruandum
in primis est, contextum Aug. et potissimum Concilij non solum loqui de impossibilitate illa sine re,
de impossibilitate hic, et nunc. Neque enim hic, et nunc obligat Deus praecipto ad impossibile, sed ut
cessat praecipi uel admittitur excusatio. Quapropter Concilium et Aug. cum dicunt, Deus iubendo mouet
et facere quod potis si. quia sine diuina aux. hic, et nunc quidquam fieri non potest: addunt praeter
et petere quod non potis, quia si petens non impetrat quod ex se non potest, non uideretur uel obligari
diuino praecipto, et ideo addit Concilium ad uerba Aug. et adiuuat ut potis, ac si non recte Deum nos obligari
decreuerit, nisi idem sua gra. nos adiuuaret. Ac si praemotio illa praerequiratur, cum non promoueat De-
us, non iuste nos obligaret, praesertim cum praeter aux. sufficiens, quod supponit Concilium dari a Deo
dum admonet, nempe per uocationem, non agnoscant plerumque aduersarij aliud aux. adiuuans, nisi pro-
motionem illam. Quare si ex Concilio ut Dei praecipta sint iusta, necesse est, ut ibi admonuit, et adiuuat,
multo magis erit necesse, ut promoueat, cum praemotio haec praerequiratur ad opus ex parte principalis
quod a creatura uoti non pendet. Quod si non promoueat, iuste obligari non potest. Et uisum esset huius excu-
satio, uel querela, cum diceret Deo, Domine nec potui facere, ut me promoueres, nec non praemotus
poteram exequi quod praeciperas. Cur ergo me oneras praecipto, quod ferre parendo non potui? Cur ob-
les quod non potui, et metes ubi non seminasti etc.

7^m Absurdum. Itine quae efficitur manus esse uniuersas cohortationes, oblationes desinere primum
malefactoris corrigendum, sed tamen ut respiciat, uni deo uota facienda, ut plerumque superiora sentiebant, quae
inmaniam refert, et refellit Aug. lib. de correctione, et gra. c. 7. 4. et seq. et lib. de dono perseu. c. 14. et c.
Et quidem Aug. admonitionum necessitate semper inde petit quod ipsi adhibitis integrum homini est, et in eius
potestate operari, et non operari: atqui haec ratio nulla est, si huius efficacis praemotus necessitas danda est,
non ea existente, non ergo huius uoti, sed ergo Deum promouente operari, uel non operari, Non uero ergo

Vltimū absurdū. Postremo loco ex hac phisica Dei promotione illud aperte consequuntur quod Catho-
 licorū uirorū aures ferre non possunt, Deum esse auctore esse peccati, idque non permittendo solū sed promo-
 uendo, et praedeterminando. Nam profecto is negare non poterit actiones esse malas, et peccata fieri ad posse,
 nisi peccatum Deus promoueat, et praedeterminet, qui dixerit nullā causā efficiere aliquid posse, quā nō
 sit à p^a causa efficaciter determinata, ut Barnes ipse dicit p^a par. q. 14. ar. 13. dicto ult^o circa solutionē pⁱ
 argⁱ versū. Hactenus explicuimus, ubi de p^a causa sic ait. quae ita determinat oēs cas 2os ad suos effectus
 p^ocedendos, quod nulla eā 2^a pot^{est} exire ab eius determinatione, et infra versū. Ad hoc redetur sub finem.
 Si conuersus inquit p^a causa non erit efficax ad determinandū oēs cas 2os, nulla eā 2^a operetur
 suū effectū. Quare nulla eā 2^a pot^{est} operari, nisi sit efficaciter à p^a determinata. Et q. 19. ar. 10. uers.
 primum est. Antecedit quidem operationem n^{am} liberā diuina uol^{is} aeternā, et immutabile consilium,
 siue diuina prudentia infallibilis praedefinitio, quae d^{am} bonā operationē liberā praedefiniunt; immo
 et omnem operationē eorū. Quibus ita positis plane sequitur uol^{em} ex se ad actus bonos, malosq; indifferen-
 tem, cum male agit, ad actus ipsos malos à Deo promoueri, et praedeterminari, quod qui dicunt effugere
 nō potest, quin Deum auctore peccati constituat. Etenim si qui solo consilio ad actionē hortatur, quae
 sine peccato fieri requirit, eā peccati uicendus est: quo iure ab hac appellatione Deum uindicabit ille, qui
 Deum scientem uolentēq; uero, et phisico influxu uol^{em} mouere, et determinare ad actiones, quae peccata
 sint dicere non perhorrescat. Quod si Jacobi c. i. Unusquisq; uel eo nōie solū tentatur à concupiscentia
 sua abstractus, et illectus, quia concupiscentia uol^{em} alluit ad eliciendā uolitionē boni delectabilis, ad q^{am}
 ipsa propendit, quanto magis id facere dicitur. Deus, si ut ij uolunt, ad eandē ipsā uolitionē promouet,
 et determinat, eaq; motione determinat, quae nunq; adhibetur, quin consensu uol^{is} exprimat. Et uero ibi
 Jacobus ait, ipse (scilicet Deus) remire tentat. Quid q^{id} hac praedeterminat? multo magis ad peccatū uol^{em}
 impelleret Deus, quam diabolus? quo pacto humana uol^{em} adortur diabolus? eam alluit, et ad consensum
 indiget proponendo d^{am} obiecti delectabilis. Quae rōne in istoz n^{ia} conuenit Deus? phisica
 mouendo, et determinando ad eundē obiecti uolitionē, idq; ea uol^{is}, ea efficacitate, ut ei uol^{is} consentire nō possit.
 A hoc minus est, quam uelle allucere, uel rōnes proponere. Concedant igr^o necesse est magis tentari Deū, q^{uam}
 uel concupiscentiā, uel diaboli. Haec autē nec sacris litteris cohaerent, in quibus Deus d^{icitur} tentator maloz,
 nec cum Cori^o 2° Trauiano can. ult^o. Quod in eos, qui horū similia, ne dā hac dicere auderent, omni
 um detestatione anathema dicit: nec uel Trid^o ses. 6. can. 6. Vbi si quis dixerit, mala opera ita, ut bona Deū
 operari nō permittit solū, sed et p^{ro}uocare, et p^{ro}uocare, anathema sit. Quis autē inficiabitur ea p^{ro}uocare, et p^{ro}uocare
 effici ad quae illa, qua diximus, rōne promouet, et praedeterminat. Deniq; ut alios omittā, haec eoz opi-
 nio nec cohaeret cū Aug^o de p^{ro}uoc. et lib. c. 31. Vbi unq; legimus, inquit in suis uoluntatibus, nō est uol^{is}, nisi

à deo? et recte non scriptum est, quia verum non est, aliquis et peccator, quod ab eis, auctor est deus, si non est. vult. nisi
ab illo. Idem habet in responsione ad artos sibi falso impositos, et sexcentis alijs in locis. Est enim Patrum consensus
ut contra Calvinum omnes late demonstrant. Tandem ut concludamus magnam veritatem nostram sine arg. et, ab hac parte
in modum Calvinistas, et alia haeticorum huius seculi monstra discrepare, qui hoc potissimum nomine Praes Societatis
instentur, quod huius sine defensione sumpta fundamentum, quod ipsi ad concellendam nostram liberi arbitrii
libertate firmissimum putant, penitus evertant. Ac Didacus quidem Laguna singulari doctrina, et pietate, vir locis
nobis supra allatis adversus eorum petulantiam egregie sevit à Patribus Societatis. Ceteri illi contraria sine, quae
Patrum Dominicanorum finitima videtur de humana uoluntate libertate triumphum se retulisse gloriatur. Medicus Calvus
apud Quaddu pag. 274. et Bellarminum lib. i. de lib. arb. c. ii. In ipsa uerba ex lib. 2. Institut. c. 3. §. 1. in
luntate, inquit, Calvinus nouet gratiam, non quod nullis saeculis traditum est, et creditum, ut nobis postea sit
tionis, motioni, aut obtemperare, aut seipsum; sed illa efficaciter efficiendi. ubi et nostram sententiam, et multis
culis traditum, et creditum facetur, sed sequitur impudenter, et hanc ipsam, quam nos improbamus, ut bellum ecc
moueat libenter amplectitur. Quare Bellarminus in peruehigendis haeticorum mendacijs, et erroribus sollem
mus, antequam haec sine inter nos ac Patres Dominicanos tam acriter discreparet. loco praedicto c. 12. de
Patrum Dominicanorum sine, haec pronuntiauit. Haec opinio videtur mihi autem esse omnino eadem cum errore Cal
ui, et Lutherianorum, ac parum ab illo distare.

Ex parte 2^a Actuum Concilij Tridentini
sub Paulo iij. Anno 1546.

59

In Sessione 6 de Iustificatione folio 6. pag. 2. Sex articuli examinandi propositi fuerunt, quorum
Secundus Sic fuit: Quae sunt causa iustificationis; hoc est, quid efficiat Deus; quid requiratur ex parte
Hominis. Quintus uero fuit: Declaretur quid precedat, quid concomitetur, quid sequatur ipsam iustifica-
tionem.

In Congregatione Theologorum die Luna 28 Junij folio 9. pag. 2. in responsione Theologorum ad 2um
Quaeritum, Sic habentur: Ex parte nostra requiritur bonus motus voluntatis, et non resistere Deo monenti. Et
infra, Ex parte Hominis requiritur, ut ei aperiamus, et non repugnemus. Et alia in eandem sententiam.

Eadem pag. 2. Sic: Quatuor Doctores duo Augustinenses, scilicet Magi Gregorius et alius: item Magi
Gregorius Senensis, ordinis Praedicatorum, et Magi Laurentius ordinis Seruorum, dixerunt Libera arbitri-
um se habere mere passive, et nullo pacto active ad iustificationem. Deinde subiungitur: Omnes igitur
Theologi, praeter illos quatuor, qui non videntur satis catholice locuti; nam quoad libera arbitrium discre-
pant a ceteris et

Folio 10. pag. 2. ad quintum, Respondent iidem Theologi; Primum in iustificatione est gratia Dei mouens,
cui succedunt actus liberi arbitrij non reuoluentis sed attentantis.

In Congregatione generali die Mercurij 30 Junij, proponitur articulus de Iustificatione, diuisus in tres
scatus fol. 11. pag. 2. folio 12. pag. 1. errores circa articulum de iustificatione recensentur; e quibus secundus
est: Post Ada peccatum libera arbitrium est res de solo titulo, imo titulus sine re. Sextus uero: In iu-
stificationis negotio Deum solum omnia operari, nobis nihil cooperantibus, sed mere passive habentibus.

In Congregatione generali die Luna 5 Julij coeperunt Patres super articulo de iustificatione sententias
dicere. Et ex Patribus R. D. Materanensis fol. 14. pag. 1. sententiam suam His Clementij Papa uerbis
epist. 3. declarauit: Si quis sane audiens sermonem ueni propterea, uelit recipere aut nolit amplecti onus eius,
id est, mandata uita, habet in tua potestate: liberi enim sumus arbitrij. Nam si hoc esset, ut audientes ea iam
non haberent potestatem aliud faciendi, quam audierant, uis erat quadam natura, per quam liberum non esset
ad aliam migrare sententiam: Et alijs, quae sequuntur satis ad rem. Et ibidem fol. 15. pag. 2. post
multa ex Sacris literis allata, subiungit: Ex quibus colligitur Gratia praeueniens, coadiuuans, et subsequens
libera arbitrium ipsius infidelis illuminati non resistentis, sed prompte acceptantis gratiam Dei. Et
infra fol. 16. pag. 1. Ex parte Hominis requiritur quod per libera arbitrium non resistatur illuminationi,
et non resistatur gratia Dei.

In Congregatione generali die Martis 6 Julij, sententiam dixit R. D. Feltrinus in eandem uerba, quae ha-
bentur fol. 23. pag. 2. Deus uocat, monet, et trahit, modo quis uocationi et tractioni festinauiter, et ob-
stinate non resistat. Et fol. 24. pag. 1. Ex parte Hominis requiritur, quod diuina uocationi consentum pre-
beat, nec attractioni obstinate resistat. Et infra, Possit autem Hominem resistere diuina uocationi, eiusq. au-
xilium reuolere satis constat ex eo, quod habetur Proverb. 1. Vocauit et reuoluit, extendi manum meam

et non fuit qui audiret. Et Matth. 23. Quoties volui congregare filios tuos & et reuivis. Et infra fol. 25. pag. 2. ex S. August. Initium salutis nra Deo miseratione habemus; ut autem acquiescamus salutifera inspirationi, nostra potestatis est.

In Congreg. gnali die Venens 9 Julij A. D. Lanuvianen ita respondit fol. 43. pag. 2. Opera facta post primam illam uocationem, id est gratiam prouenientem, disponunt ad iustificationem; et homo tunc potest et non potest consentire. quorum uerborum sensus est: Potest consentire, et non consentire potest. Et infra fol. 44. initio, sic respondit ad ea, qua aduersus hanc sententiam obijci possunt. Spiritu Dei aguntur; scilicet spiritu cooperante. Non est currentis sed miserentis, scilicet principaliter. Ad Coloss. 3. Deus operatur uelle et & Est uerum quod mouet uoluntatem, tamen nos postea operamur. Sic dicit et laudate dixit bonus ille Pater. Haec ibi.

Ibidem pag. 2. A. D. Bituntinen hae inter alia: Deus in primis uocat nos, sed non cogit; neque nos coactos tradit, sed assentientes; quia non omnes, qui uocantur, iustificantur: iuxta illud, Multi uocati, paru uero electi.

In Congregatione generali die Sabbati 10. Julij A. D. Bellicastren fol. 45. pag. 1. Hae: In iustificatione impij primum Deus prouenit per gratiam quandam specialem, uel fauorem, uel auxilium, quo pulsat nostrum liberum arbitrium, quod primo patrie se habet, deinde assentit uel dissentit.

In eadem Congregatione fol. 46. pag. 1. A. D. Bellunen ait: Cui quidem motioni (scilicet uocationi) sapienter pulsanti requiritur, quod ex parte nostra adsit assensus; sed quia hominis natura semper prior ad malum, non est qui fauat bonum, non est usque ad unum, sine dubio uinceret caro continuo spiritui repugnans, recederetur motus ille sanctus, nullus praestaretur assensus, nisi gratia illa, dispositio illa diuina praesentiret, et ita uoluntatem, et assensum eius afficeret, ut libenter nulla obstante ui et repugnantia carnis, libere et ex animo sui motui assentiretur.

In eadem Congreg. A. D. Britonorien fol. 48. pag. 2. Infidelis, ait, primum uocatur et excitatur a Deo, quod si est infidelis tantum, facile aperiet; si autem est infidelis cum malis moribus, difficilius surget, et aperiet: uterque tamen potest et non potest consentire: qui consentit licet a Deo primum proueniat; tamen meritorius est in homine.

In Congreg. gnali die Luna 12. Julij A. D. Calaguntanens fol. 48. pag. 2. Homo, inquit, misericorditer prouenitur a Deo gratia sua, qua primum excitat ad fidem; huic autem uocationi potest homo a Deo adiuuatus obedire et reniti.

In eadem A. D. Cananen fol. 50. pag. 1. Deus, ait, primum mouet hominem, sed homo concumit cum libero arbitrio, quia si homo noluerit acceptare gratiam, et se indignum ea reddat, Deus illum non iustificat; similia habentur fol. 51. pag. 1. ex Neu. Patribus Casinen.

In Congreg. gnali die Martis 13 Julij A. D. Generalis Eremitarum fol. 51. pag. 2. Liberum, inquit, arbitrium non cogitur a gratia Dei, imo non potest cogi; Gratia tamen in homine operatur, ut liberum arbitrium bene uelit; hoc tamen non coacte, sed mite et miro quodam modo, adeo quod liberum arbitrium ex se ipso uelit et agat.

Ad finem Congregationis fol. 52. pag. 1. ad initium. A. D. Cardinalis de Monte laudauit Patres, quod docte et pie super hoc primo statu iustificationis suas sententias dixerint.

75

In Congregatione generali die Mercurij 14 Julij, proponitur summa responsionis Patrum in
supradictis Congregationibus: In qua fol. 53 pag. 2. Sabentur hæc uerba: Ex parte Homi-
nis requiritur, quod diuina uocationi consensum præbeat, nec resistat: potest enim homo re-
sistat diuina uocationi: Et ibidem hoc ipsum uarijs locis sacram Inram confirmatur. Et infra fol. 54.
pag. 1. Ex illis uerbis Augustini libro de Dogmatibus; Initium salutis nostra Deo miserante Sabemus;
ut autem acquiescamus salutifera uocationi, nostra potestatis est.

Denique die 24 Julij, Primum decretum de iustificatione Patribus examinandum proponitur his uerbis,
qua referuntur fol. 91 pag. 2. Si quis dixerit gratiam, hanc donari a Deo adulto homini omnino sine
eo; ita ut quemadmodum non cooperatur iustificanti, si libere ^{non} consentiat illi, quasi uelut exanime organum illam
tantum recipiat, non et seipsum a Deo primum motus, libere moueat, ut eam recipere uelit, anathema sit. Libe-
rum enim arbitrium hominis propter peccatum Adæ, uel alia peccata non ita perit de humano genere, ut a Deo
excitatum quemadmodum scripto Libere dissentire potest, et Deo uocanti resistere, iuxta illud, Vocauit et renuisti, re-
trahenti, pulsanti, inuitanti. Nam Christus IESVS, qui totum hominem sanum fecit, non ab re interrogauit eum,
Vis sanus fieri? Ut omnino cadat impius ille error, quo dicitur, Libere arbitrium post peccatum est res sine titulo,
et titulus sine re et

Et infra post hoc decretum secundo propositum Canones proponuntur, ex quibus hæc Canonis 3 uerba referun-
tur fol. 129. pag. 2. Si quis Deo tangente cor hominis per illuminationem et motionem Spiritus Sancti dixe-
rit hominem ipsum tamquam exanime quoddam organum, ita diuinam illam motionem recipere, ut ea præuentu
non possit libera sua uoluntate moueri, nec uocanti Deo atq; excitanti consentire, ut sese ad obseruandam iustifi-
cationis gratiam disponat ac præparet; sicut etiam posset dissentire, anathema sit.

Fol. 134. pag. 1. Quidam ex theologis proposuit, ut his uerbis Canonis 3: Sicut posset dissentire, addere-
tur, Communi uocationi; quod idem aliqui Præs fol. 166. pag. 1. dixerunt addendum. Concilium uero
illa uerba, Communi uocationi, nec addidit, nec censuit addenda, fortasse ne illorum sententia, qui uoluntatem
alicui speciali uocationi dissentire non posse contendunt, aliquo modo fauere uideretur.

Fol. 227. Propositum fuit caput V.^m de Iustificatione his uerbis: Declarat præterea iustificationis initium
in adultis a Deo per Christum IESVM præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius uocatione & ita ut tan-
gente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neq; homo ipse nihil omnino agens inspirationem illam
recipiat; neq; sine gratia Dei mouere se ad iustitiam libera sua uoluntate possit &

Die 5. Nouembrij inter censuras a Patribus consideratas in hoc caput V.^m fol. 263. pag. 2. initio, hæc est
a Generali Conuentualium proposita: Circa illa uerba, Inspirationem illam recipiat; addatur, Quam tamen et
non recipere in potestate sua est; et infra fol. 267. pag. 2. circa Canoné 3.^m Idem proposuit, ut adderetur, Sicut
etiam dissentire potest. Nam in Canoné 3.^m, qui Sabetur fo 231. pag. 2. non erant illa uerba, Dissentire si uelit.

Infra fol. 276. pag. 2. Proponitur decretum de Iustificat.^e denuo reformatum: et in eius cap. 5. fol. 278
pag. 1. addita sunt illa uerba; Quippe qui et illam abijcere potest.

Infra in ultimo decreto fo 389 pag. 1. Addita sunt Canoné 4.^m uerba illa, Neq; posse dissentire si uelit. Et utraq;
additio ad caput V.^m et Canoné 4.^m totius Concilij sententia probata Sabetur in eodem concilio typis excuso.

Ex his liquet Concilium non casu et inconsulto, sed ^{omnino antecedenti} consulto et accurate disputasse controversiam hanc, An
salicet uoluntas possit ^{cuiusq;} efficaci Dei uocationi ^{omnino antecedenti} dissentire, eiq; resistere, ac diuinam inspirationem rejicere: Cuius partem
affirmantem a Patribus Concilij definitam, et edito decreto omnibus propositam fuisse tanquam rem de fide credendam.
Quae Concilij definitio Patrum Societatis sententia est. Illud praeterea animaduersione dignum est, Nullum
ex tot Patribus Concilij eam sententiam asseruisse uel indicasse, quae doceat physica aliqua praedeterminatione
aut praemotione gratiam Dei prauecientem ita uoluntatem humanam determinare, ut illi posita uoluntate
dissentire nequeat, aut resistere, aut eam abijcere. Quin potius unanimi omnes sentit, uoluntatem gratia
prauecienti, ut ex supradictis constat, posse resistere, reniti, dissentire, non consentire, reluctari, abijcere, et renu-
ere pronunciamur. Patres autem et Concilium loqui de auxilio efficaci, ex eo perspicuum est, quod ea gratia
hominem dicunt posse consentire Deo uocanti, atq; ita disponi ut hanc gratiam Dei prauecientem iustificatio
consequatur. Atq; illos loqui in sensu composito inde demonstratur, quod de uocatione et gratia praueciente, in
hominem actu existente agunt, cui homo resistere potest et dissentire. Verba autem ab ipsis usurpata, nimirum re-
nuere, abijcere, dissentire, resistere, reluctari & ex propria sua notione sensum compositum inuoluere, diuinitum
excludere, late ostendimus in memoriali, quod cum his S. Vra exhibemus. Huius accedit, quod noluit Concilium
illa uerba, Communi uocationi, decreto adiungere, quae contraria sententiae fauere aliquo modo uidebantur: ap-
posuimus autem illa, Quique qui illam abijcere potest, et potest dissentire si uelit; quibus uerbis sententiam,
quam tuerentur Patres Societatis, definiuit: quae et in concilio typis excusa habentur.

10

